

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Μ. ΤΡΙΤΗ 19 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2022

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Κείμενο 1

Οι σειρές της ελληνικής τηλεόρασης που έσπασαν τα στερεότυπα

Το κείμενο είναι διασκευασμένο απόσπασμα από άρθρο της Λίας Παπαϊωάννου, που δημοσιεύτηκε την 21.11.2021. Αντλήθηκε από τον ιστότοπο: <https://www.ladylike.gr>.

Πόσο επηρεάζει η τηλεόραση την ελληνική κοινωνία; Πόσο επηρεάζεται η τηλεόραση από την κοινωνία στην οποία απευθύνεται; Η σχέση είναι μάλλον αμφίδρομη κι αυτό δεν αφορά μόνο τον τρόπο που διαμορφώνεται το περιεχόμενο που καταναλώνουμε για την ενημέρωσή μας, αλλά και για την ψυχαγωγία μας. Οι ελληνικές σειρές, που τόσο αγαπάμε να παρακολουθούμε, έσπασαν πολλές φορές κοινωνικά στερεότυπα. Έγιναν πολλές φορές ο τρόπος που η τηλεόραση εξέφρασε μια αλλαγή που γινόταν αντιληπτή στην κοινωνία ή ο τρόπος που προσπάθησε η τέχνη να οδηγήσει σε αυτήν την αλλαγή.

Η θέση της γυναίκας, το δικαίωμα στον έρωτα, η διαφορετικότητα, τα ζητήματα ταμπού για τα οποία δυσκολευόμασταν να μιλήσουμε έρχονταν μπροστά μας μέσα από ελληνικές σειρές που τόλμησαν κι έσπασαν τα στερεότυπα. Απαγορευμένοι έρωτες, κωμικές προσεγγίσεις σε σοβαρά κοινωνικά φαινόμενα, ξεπήδησαν όλα μπροστά μας μέσα από τη μικρή οθόνη.

Η παγκόσμια ημέρα τηλεόρασης είναι αφιερωμένη στο να γιορτάζει την επίδραση που μπορεί να έχει ως μέσο στον κόσμο, τις αλλαγές που μπορεί να φέρει με το να στρέφει την προσοχή του κοινού σε ζητήματα που αφορούν την κοινωνική ευημερία και την ειρήνη. Τη δύναμη που έχει να φέρνει αλλαγές. Και οι αλλαγές μπορούν να έρθουν όσο η τηλεόραση καταπολεμά συνειδητά τα στερεότυπα που μας χωρίζουν. Όσο υπάρχουν ελληνικές σειρές όπως οι παρακάτω... [...]

Χαρακτηριστική περίπτωση είναι, ανάμεσα στις άλλες, η τηλεοπτική σειρά «Ψίθυροι καρδιάς». Ποιος μπορεί να ξεχάσει τον έρωτα του «μπαλαμού¹» Αντώνη με την τσιγγάνα Ερατώ; Ο έρωτας που παρουσίασε ο Μανούσος Μανουσάκης στη σειρά του «Ψίθυροι καρδιάς» για το Mega, όχι απλώς έσπασε τα στερεότυπα που αφορούν στις πολιτισμικές και κοινωνικές διαφορές που καταλύονται μπροστά στον έρωτα, αλλά έβαλε στη μικρή οθόνη αληθινές εικόνες από την πραγματική ζωή των Ρομά, μιας και τα γυρίσματα γίνονταν σε φυσικούς χώρους. Η σειρά έφτασε κάποια στιγμή σε τηλεθέσεις της τάξης του 76%.

.....
¹ Μπαλαμός χαρακτηρίζεται στη γλώσσα των Ρομά όποιος δεν είναι τσιγγάνος

Κείμενο 2

Σαμπεθαί Καμπιλής

Το απόσπασμα από το ομώνυμο διήγημα του Δημήτρη Χατζή (1913-1981) περιλαμβάνεται στη συλλογή «Το τέλος της μικρής μας πόλης» (Εκδόσεις Επιθεώρησης Τέχνης, Αθήνα 1963, α' δημοσίευση το 1953, στη Ρουμανία). Αναφέρεται στην κοινότητα των Εβραίων στα Γιάννενα.

[...] Είταν δηλαδή τὰ πράματα μπερδεμένα λίγο με τούς Έβραίους. Όσο και νὰ τούς καταφρονούσαν², είχαν ὅλοι τους μέσα στὴν πόλη κάθε λογῆς καλὰ νταραβέρια³ μαζί τους, καὶ ψωνίζαν ἀπ' αὐτούς καὶ δανείζονταν, οἱ πλούσιοι συνεταιριζόνταν στὰ ἐμπόρια κ' οἱ φτωχοὶ τραβοῦσαν τὰ ἴδια με τὴ φτώχεια καὶ με τὰ βάσανα. Καὶ μ' ὅσα κακὰ κι ἂν τούς φόρτωναν, κανένας ποτὲ δὲν ἀκούστηκε νὰ πειράζει Έβραῖο μόνο καὶ μόνο γιατί εἶταν Όβριός, ποτές μήτε τὴ Μεγάλη τὴν Πέμπτη - ὅχι, δὲν τούς πειράζαμε ἐμεῖς.

Δὲν εἶχαν τίποτα νὰ φοβηθοῦν ἀπὸ μᾶς. Κι ὡστόσο, παραλῆδες⁴ ἢ ζητιάνοι, σπουδαγμένοι ἢ δουλευτᾶδες, ἀπὸ κεῖ, ἀπὸ τὰ ὀβραίικα τὰ δικά τους, κανένας δὲν ξέκοβε, δὲν πήγαινε παραπέρα, δὲν χώριζε ἀπὸ τούς ἄλλους.

- Έδῶ εἶναι ἡ κλώσσα⁵, τούς ἔλεγε ὁ Σαμπεθαί Καμπιλής.

Καὶ τὸ' βρισκαν ὅλοι σωστὸ καὶ σοφὸ με τὴν κλώσσα του - ποῦ νὰ πᾶς καὶ νὰ χάνεσαι μέσα στοὺς ξένους; Καὶ κανένας δὲν ἔφευγε ἀπὸ τὴν κλώσσα. Μήτε γιὰ ὄρκο δὲν εἶταν Έβραῖος ποὺ νὰ κάθεται σ' ἄλλον μαχαλᾶ⁶ μέσα στὴν πόλη.

Γρήγορα-γρήγορα τρέχαν τὸ βράδυ νὰ μαζωχτοῦνε γύρω στὴν κλώσσα τους - σὰ νὰ ξύπναγε μέσα τούς ἕνας φόβος παλιός. Μόλις ἔπεφτε τὸ σκοτάδι ὁ μαχαλᾶς τους ἐρημωνόταν κι ὁ ἴσκιος τοῦ Κάστρου ἀπλωνόταν πάνω του, κάθιζε πάνω του. Ἀμπαρῶναν⁷ τὶς πόρτες, κλεινότανε μέσα καὶ κάναν πολλὰ παιδιὰ σὰν τούς χωριάτες. Μερικοὶ μέσα στὴν πόλη θέλανε νὰ λένε πὼς οἱ Όβριές με τὰ παχιά τους τὰ χεῖλια εἶτανε εὐκόλες στὴν γέννα σὰν τὶς κουνέλες - καὶ γι' αὐτὸ τὰ πολλὰ τὰ παιδιὰ τους.

Τὶς ἄγριες χειμωνιάτικες νύχτες ὁ δυτικὸς ἄνεμος ἐρχόταν ἀπὸ τὴ λίμνη ποὺ βρίσκεται δίπλα στὴν πόλη καὶ ξεσποῦσε στὸν ὀβραίικο μαχαλᾶ βουίζοντας μέσα στὰ σκοτεινὰ χαγιάτια καὶ τὶς σαραβαλιασμένες στέγες, γιομάτος ὄνειρα ταραγμένα. Τὶς ἡμερες νύχτες, μέσα στὴν ἡσυχία, ἀκουγόταν οἱ καλαμιές ποὺ τραβούσανε σ' ἀτελείωτο μάκρος τὸ πνιγμένο τους ἀργοςάλεμα, κάτι σὰ θρῆνος γιὰ μία χαμένη ζωή. Κι ἀπὸ τὶς ἀρχές τῆς ἄνοιξης ὡς τὸ τέλος τοῦ καλοκαιριοῦ, ὁ ὕπνος τοῦ μαχαλᾶ λικνιζότανε μέσα στὴν ἀτέλειωτη συναυλία τῶν βατράχων ποὺ δίπλα στὸ μαχαλᾶ διαλαλοῦσαν ἀπὸ τὴ λίμνη τὸ χορτασμὸ καὶ τοὺς ἔρωτές τους πάνω στὴν πράσινη, βρώμικη λάσπη τῆς ὄχτης.

.....

2 περιφρονούσαν, υποτιμούσαν

3 δοσοληψίες, επαφές

4 πλούσιοι

5 Έτσι λέγεται ἡ κότα που κλωσάει τὰ αυγά της (θετικὸς χαρακτηρισμὸς γιὰ μητέρα με πολλὰ συνήθως παιδιὰ, που σε δύσκολες ιδίως στιγμές τα προστατεύει, τα φροντίζει κ.τ.λ.)

6 συνοικία (τουρκικῆς προέλευσης λέξη)

7 ἐκλείναν

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α (μονάδες 35)

A1. Να αποδώσεις σε 50-60 λέξεις τη θετική συμβολή της τηλεόρασης στην κοινωνία, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

A2. Να περιγράψεις με συντομία πώς το παράδειγμα που διατυπώνεται στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 βρίσκεται σε νοηματική συνάφεια με το υπόλοιπο περιεχόμενό του.

Μονάδες 10

A3. Αμφίδρομη, έσπασαν, ξεπήδησαν, ευημερία, να φέρνει: Να γράψεις μια συνώνυμη για καθεμιά από τις παραπάνω υπογραμμισμένες λέξεις του Κειμένου 1, προσέχοντας ώστε να μη διαφοροποιηθεί το νόημα στο γλωσσικό περιβάλλον των προτάσεων στις οποίες βρίσκονται.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

Σε κείμενό σου 350 λέξεων που θα δημοσιεύσεις στο ιστολόγιο του σχολείου σου να αναπτύξεις τις απόψεις σου σχετικά με το αν τα ΜΜΕ μπορούν να συμβάλουν στον περιορισμό των στερεότυπων αντιλήψεων και υπό ποιες προϋποθέσεις.

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ Γ

Στις δύο τελευταίες παραγράφους του Κειμένου 2 η σχέση των Εβραίων με τη συνοικία τους (μαχαλάς) αποδίδεται στην αφήγηση με πληθώρα εκφραστικών μέσων. Να βρεις τέσσερα από αυτά και να τα σχολιάσεις με συντομία.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Δ

Ποια εικόνα για την κοινότητα των Εβραίων σκιαγραφείται στο Κείμενο 2 και ποια φαίνεται να είναι η συναισθηματική προσέγγιση του αφηγητή; Να αναπτύξεις την απάντησή σου με σχετικές αναφορές στο Κείμενο 2 σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15